ఇరుకు ప్రపంచం

శ్రీ కలువకొలను సదానంద

గిరగిర గిరగిర గిరగిర గిరగిర . . .

నేలా నీళ్ళూ—గాలీ ధూళీ—మబ్బూ వానా—కొండా కోనా—వాగూ వంకా—చెట్టూ చేమా— చెరువూ దొరువూ—గొడ్డూ గోదా—గడ్డీ గాదం—గిరగిర గిరగిర గిరగిర గిరగిర... ఊరూ నాడూ—పల్లే పట్నం—మిట్టా పల్లం—మేడా గోడా—గిరగిర గిరగిర గిరగిర గిరగిర...

ముసలీ ముతకా—పిల్లా పీచూ—గోచీ గిన్నే—కొంపా గంపా—గిరగిర గిరగిర గిరగిర గిరగిర....

అందమైన ప్రపంచం

రంగురంగుల ప్రపంచం

వెండిపళ్ళెంలో ఆపిల్ పండులాంటి ప్రపంచం

మటి మూకుడులో సంగటి ముద్దలాంటి ప్రపంచం

ఆకలికి చెమర్చిన పేదకుర్రాడి కనుగుడ్డులాంటి నున్నటి ప్రపంచం

పంతులుగారి బల్లమీద ఇరుసు కమ్మీలో – కుక్క నోట్లో కడిలా చిక్కుకున్న నున్నటి ప్రపంచం

...బొంగరంలా తిరుగుతోంది

గిరగిర గిరగిర గిరిగిర గిరగిర

గిరగిర...గిర...గిర...గి...ర...గి...ర...

భూభ్రమణం ఆగిపోయింది

ఆ గ్లోబువైపే కళ్ళప్పగించి చూస్తూ కూర్చున్న కుర్రాడొకడు – భూదేవిని హిరణ్యాక్షు డెత్తుకుపోతున్నట్లుగా తల్లడిల్లిపోతూ 'ప్రపంచం నిలిచిపోయింది!' అంటూ లేచి నిలబడ్డాడు.

వాడి జుత్తుపేరు కాకిగూడు. వాడి చొక్కాపేరు ప్రపంచ పటం. వాడి నిక్కరుపేరు పోస్టాఫీసు. వాడిపేరు బాలయోగి.

పంతులు వాడివైపు చూచి, అన్నాడు. 'ఇది గ్లోబురా! తిప్పితే తిరుగుతుంది. తిరిగినంతసేపు తిరిగి ఆగిపోతుంది. ప్రపంచం ఆగిపోతుంది. ప్రపంచం ఆగిపోలేదు. అది యిప్పుడు కూడా తిరుగుతూనే ఉంది. కూర్చో. పాఠం రాయండిక.'

బాలయోగి కూర్చున్నాడు. వాడికి పాఠం పూర్తిగా అర్థమయినట్లూ వుంది. పిసరంతయినా అర్థం కానట్లూ వుంది. బల్లమీద వున్నది ప్రపంచం కాదని అనుకోవడానికి వాడి మనస్సు అంగీకరించలేదు.

దానిమీద మనిషి ఎంత వుంటాడు ? చీమంత వుంటాడా ?

అండమాన్ నికోబార్ దీవులే చీమలంత వున్నాయి.

మనిషి ఎంత వుంటాడు ?

దుమ్ములా వుంటాడా ?

వెయ్యి మంది మనుషులు చేరితే, దానిమీద దుమ్ములావుంటారేమో!

భారతదేశం గోరంత వుంది. అందులో యాభై ఆరు కోట్ల మంది బతుకుతున్నారట! ఎంత విచిత్రం !... వాళ్లు సముద్రంలో పడిపోరూ ?

ఈ గోళం చుట్టూ దాదాపు నాలుగువందల కోట్లమంది వున్నారట! నిజమేనా ? ఈ మాట నమ్మదగిందేనా ? నలభై మంది పిల్లలకే ఈ గదిలో చోటుచాలక ఒకరిమీద ఒకరు కూరుకుంటున్నారే—అన్ని కోట్ల మందికి ఇంత చిన్న గోళం ఎలా సరిపోతుంది ?

ప్రపంచంలో వున్నవాళ్ళందర్నీ బల్లమీదున్న గ్లోబుమీదికి తరిమితే ఎలా వుంటుంది ? దానిమీద ఒక్కడు మాత్రం నిలబడవచ్చు. వాడి భుజాలమీద మరొకడు, వాడిమీద ఇంకొకడు, వాడిమీద...అలా...అలా...అలా...అలా...

బాలయోగి తల పైకెత్తాడు. పై కప్పు కనిపించింది. వాడి చూపులు పైకప్పును చీల్చుకుని, ఆకాశాన్ని దూసుకుని, ఊహించలేనంత ఎత్తుకు వెళ్ళాయి. 'ఓరి నాయనోయ్! చివరి వాడు స్వర్గలోకంలో వుంటాడేమో!' అనుకున్నాడు వాడు.

మళ్లీ వాడి చూపులు భూలోకానికి దిగివచ్చి గ్లోబుమీద నిలిచాయి.

ఎంత యిరుకు ప్రపంచమబ్బా యిది!

ప్రపంచ భారాన్ని మోస్తున్న శేషుడిలా కుర్చీలో భారంగా కూర్చున్న పంతులుగారు పైకి లేచారు. ఏదో పనిమీద హెడ్మాష్టరుగారి గదిలోకి వెళ్లారు.

పంతులు అనే బక్కపులి వెళ్లిపోయింది.

పెద్దపులి బోనులో పడగానే అరాచకం పాలయ్యే అడివిలా తయారయింది తరగతి గది.

పీటలమీద పెళ్ళిలా పాఠాలు ఆగిపోయాయి.

పాటలోని వాద్యాల్లా కంఠాలన్నీ ఊగిపోయాయి.

నలభై కంఠాలు!

నాలుగు వందల కంఠాలు.

నాలుగువందల కోట్ల కంఠాలు.

సంత!

జాతర!

పందుల గూడంత గదిలో ప్రపంచపు సంత!

ఆ మూల గారడీ! ఈ మూల ప్యారడీ!

అదిగో అక్కడ సర్కస్! ఇదిగో ఇక్కడ మిమిక్రీ!

మియ్యాంగ్! లవ్‌లవ్! ఈం...య్యాం!

కథలూ కబుర్లూ

సినిమాలూ పాటలూ

వాణిశ్రీ నాగేశ్వరరావ్—అరెరెరెరెరెరెరె ఎట్టాగో వున్నాది

కృష్ణా సత్యనారాయణా—డిష్కుం డిష్కుం డిష్కుం

లే లే-లే నా రాజా

డుబుక్కు డుబుక్కు డుబుడుబుక్కు డుబుడుబుక్కు డుబుక్

బుడుబుడుక్కు బుడుక్ బుడుక్కు బుడుబుడుక్!

అ ఇ ఉణ్ బు ఇక్! అ ఇ ఉణ్ బు ఇక్!

బాబోయ్, ప్రపంచం నోరు విప్పింది!

చెవులు వినలేనంత ప్రళయం!

తుఫాన్!

టైఫూన్!

సైక్లోన్!

నయాగరా దూకుతోంది!

ఫ్యూజియామా పొగలు చిమ్ముతోంది!

ఐదు సముద్రాలూ పొంగెత్తి తిరిగి పడుతున్నాయి!

ఆరు ఖండాలూ ఒకదాన్నొకటి మోదుకుంటున్నాయి!

మేజామీది గ్లోబును ఎవడో గిర్రున తిప్పేడు.

బాలయోగి కళ్లూ చెవులూ గట్టిగా మూసుకున్నాడు.

ఒరే, పైనబడుతున్నావేంరా పందీ! జరిగి కూర్చో!

జరిగేందుకు చోటెక్కడుందిరా దున్నపోతూ?

చోటు లేకపోతే చావురా కుక్కా!

ఏమన్నావ్? చెంప పళ్ళు...

'ఫేళ్!'

ఏడుపు!

బాలయోగి కళ్లు తెరిచాడు. చలికాలమైనా ఉక్కపోస్తోంది. పిల్లలంతా చొక్కాలు విప్పి విసురుకుంటున్నారు. బాలయోగి చొక్కా చెమటతో తడిసిపోయింది. వాడు చొక్కా తీసి రెండు చేతులతో రెండు కొసలూ పట్టుకుని వీపుమీద చెమట తుడుచుకున్నాడు.

ఓ కుర్రాడు దొడ్డికి పోవడానికి తొందరపడిపోతున్నాడు. లేచి నిలబడి, నిక్కరు రెండు చేతులలో ఒడిసి పట్టుకున్నాడు. వాడు వెంటనే గది బయటకు వెళ్ళిపోవాలి. దారి ఎక్కడుంది? దారిచేసుకు పోవాలంటే చాలాసేపు పడుతుంది. వాడు పిచ్చెత్తిన మదపుటేనుగులా అందర్నీ తొక్కుకుంటూ బయటకు పరుగుతీశాడు. వాడి పరుగులో బాలయోగి తొడ నలిగిపోయింది. తొడ పట్టుకుని బాధతో

మెలితిరిగిపోయాడు బాలయోగి.

అబ్బా!

కాలుమోపటానికి చోటు చాలని ప్రపంచం!

ఊపిరి పీల్చుకోటానికి గాలి చాలని ప్రపంచం!

అబ్బా! అయ్యో! ఈ ప్రపంచంలో బ్రతకటం ఎలా? చోటు చాలదు! గాలి చాలదు! ఉక్క! ఇరుకు! ఆఖరికి ఈ ప్రపంచం ఏమౌతుంది? ఏమౌతుంది?

ఓ కుర్రాడు రబ్బరు బుడగతో అందర్నీ వినోదింపజేస్తున్నాడు. దానినిండా గాలిఊది పైకి వొదుల్తున్నాడు. అది ఎగురుతూ తేలుతూ కిందికి వచ్చి పడుతూంది.

బాలయోగి చూస్తున్నాడు.

ఆ కుర్రాడు బెలూన్ నోటిదగ్గర పెట్టుకుని గాలి ఊదుతున్నాడు. రబ్బరు బుడగ క్రమంగా పెద్దదవుతూ వుంది.

'ఇంకా వూదు!' పక్కన కుర్రాడు.

బుడగ దోసకాయంతైంది.

'ఇంకా!'

పనసకాయ.

'ఇంకా!'

గుమ్మడికాయ.

బుడగ యిప్పుడు ప్రపంచంలా వుంది. మేజామీది గ్లోబుకంటే పెద్దదిగా వుంది.

'ఇంకా!'

బాలయోగి కళ్ళూ, ముఖమూ కుంచించుకుపోయాయి. ఆఖరికి ప్రపంచం ఏమౌతుంది? ఏమౌతుంది?

'ఠాప్'

శూన్యం!

* * *

కాకులుదూరని కారడివి, చీమలు దూరని చిట్టడివిలాంటి ఇరుకు సందులో వుంది బాలయోగి యిల్లు. బుల్బేడు ఖాళీ అగ్గిపెట్టెల్ని నేలమీద కుమ్మరించినట్లుగా అడ్డదిడ్డంగా, కిందుమీదుగా వుంటాయి ఆ వీధిలోని యిళ్ళన్నీ! మనిషి ఆ వీధిలో వెళ్ళటం చూచినప్పుడు—రహస్యవీరుడు సొరంగంలో దూరిపోతున్నట్లు, పాము పుట్టలోకి పాకుతున్నట్లు, గండుతుమ్మెద దూరాన్ని తొలుస్తున్నట్లూ వుంటుంది. ఆ సందులో మరుగుజ్జువాళ్ళకోసం ప్రత్యేకంగా కట్టించినట్లుగా వుంటుంది, బాలయోగి వాళ్ళయిల్లు.

చుంచుపిల్లలా యింట్లోకి చొరబడిన బాలయోగి పుస్తకాల్ని ఓమూలపడేశాడు. అప్పుడే తలదువ్వి జడవేసుకున్న అశాపియ పౌడరు డబ్బీని బోర్లించి దబదబా బాది, కోపంతో దాన్ని వీధిలోకి విసిరికొట్టి, మెుండి అద్దం చేతబట్టుకుని నుదుట బొట్టు పెట్టుకుంటోంది. ఎవరో తినిపారేసిన మొక్కజొన్న కండెను నములుతూన్న ముసలిగొడ్డును చూస్తూ దిసమొలతో గుమ్మంలో నిలబడ్డాడు, మూడేళ్ళ తమ్ముడు రాజా.

బాలయోగికి చచ్చేంత ఆకలిగా వుంది. 'అమ్మా, తింటానికేమైనా పెట్టవే...' అనే మాట నోటిదాకా వచ్చింది. అంతలో డేళ్ళచెలి రోజారమణి అడిగింది. 'అమ్మా! ఆకలిగా వుందే! అన్నం పెట్టా!'

'కడుపా, అది చెరువా! తింటానికి వేళాపాళాలేదూ! దరిద్రపు ముండా! పో అవతలికి!' అంటూ తల్లి దానినెత్తిన ఓ మొట్టికాయ వేసింది. అది తల తడుముకుంటూ వీధిలోకి పరుగుతీసింది.

బాలయోగి గూటిలో కెలికి బొంగరం చేతికి తీసుకున్నాడు. వెళ్ళి బొంగరం ఆడుకుంటే బాగుండును. బొంగరం తాడులేదు. ఎక్కడో పోయింది. బహుశా అమ్మలంగాకో; నాన్న అండర్ వేర్కో వుంటుంది. కొత్తతాడు కొనుక్కోవాలంటే పదిపైసలు కావాలి. పదిపైసలు కావాలంటే, దేవుడు ప్రత్యక్షం కావాలి.

వాడు ఆ బొంగరాన్ని మళ్ళీ గూట్లోనే పెట్టేశాడు.

ఆకలి!

అడగందే అమ్మయినా పెట్టదు.

అమ్మను అడగాలేకానీ, ఆకలి తీరేదాకా పెడుతుంది.?

చీవాట్లు!

వాడు తిన్నగా వంటింట్లోకి నడిచాడు. 'ఏంరా!' అంటూ రోజారమణిని చూచిన కళ్ళతోనే వాణ్నికూడా చురచురా చూసింది తల్లి.

'ఏంలేదు.' అన్నాడు వాడు. కడవలో నీళ్ళు ముంచి ముంచీ వరుసగా నాలుగు లోటాలు తాగేశాడు. విరిగిపోయిన పాత మొలతాడు పుటుక్కున తెగింది. చొక్కాపైకెత్తి వంగి చూసు

కున్నాడు. నిక్కరులోంచి తాడు కిందికి వేలాడుతోంది. దాన్ని చేతికి లాక్కున్నాడు. వాడికి సంతోషం వేసింది.

వెళ్ళి తాడు లేకుండా గూట్లో పడివున్న బొంగరాన్ని మళ్ళీ చేతికి తీసుకున్నాడు. తెగిపోయిన మొలతాడును దానికి చుట్టాడు. తాడు చాలలేదు. ఆ చాలీచాలని తాడుతోనే బొంగరం వేశాడు.

బొంగరం తిరిగింది గిరగిరమంటూ, తల్లకిందులుగా !

మేజామీది గ్లోబులా గిరగిరా తిరిగింది.

బాలయోగి తాడుచుట్టి మళ్ళీ వేశాడు.

బొంగరం తిరిగింది—పేదవాడి బ్రతుకులా, చిత్రమైన ప్రపంచంలా—తల్లకిందులుగా !

'ఛీ! ఈ తాడుపనికిరాదు !' అంటూ ఆతాడును సైడు కాలవలోకి గిరవాటువేశాడు. బొంగరాన్ని గూట్లోకి విసిరేశాడు. గుమ్మంలోకివచ్చి, బయటకు వెడదామా, లోపలికి వెడదామా అని ఆలోచిస్తూ కొంతసేపు నిలబడ్డాడు.

ఇంట్లో వుండాలంటే వాడికి తలనొప్పి, అసహ్యం. ఆ యింట్లో వుంటున్నవాళ్లు మనుషులుకాదు. పిరికిభూతాలు. వాళ్ళ ముఖాల్లో వెలుగేవుండదు. పీనుగుల్లా చూస్తుంటారు. పీనుగులా, తిరుగుతుంటారు. ఒకరితో ఒకరు మాటామంచీలేకుండా ఎవరికి వారు స్వంత ఆలోచనల్లో మునిగిపోయి మరమనుషుల్లా బ్రతుకుతుంటారు.

చెల్లీ, తమ్ముడూ బావురుమంటూ మార్చిమార్చి రాగాలు తీస్తుంటారు. అశాస్త్రీయ అదేపనిగా విసుక్కుంటూ వుంటుంది. దేశరక్షణ నిధికోసం వసూళ్ళకువచ్చి వేదికమీద నిలబడి చైనావాణ్ణి, పాకిస్తాన్‌వాణ్ణి గుక్కతిప్పుకోకుండా తిట్టిపోసే మంత్రి మహాశయుడిలా—అమ్మ తిట్లదండకం వల్లిస్తూనే వుంటుంది.

ఇంట్లో ఎవరో ఒకరు చచ్చిపోయి, మిగిలినవాళ్ళంతా దిగాలుపడి కూర్చున్నట్లు—భయంకరంగా వుంటుంది ఆయింట్లో వాతావరణం. రోజూ సాయంకాలాల్లో బడివదలినతర్వాత చీకటిపడేదాక బాలయోగి వీధులవెంట తిరగటానికి కారణం ఇదే!

జలదారి తూముల్లో తిరుగాడే పందికొక్కులా—సందుగొందుల వెంటపడ్డాడు బాలయోగి.

ఒకచోట కొందరు పిల్లలు గోళీలు ఆడుకుంటున్నారు. ఖగోళాలకుమల్లే చరచరా దొర్లుకుపోతున్నాయి గోళీలు. గతితప్పిన గ్రహాలకుమల్లే టకీటకీమంటూ ఒకదానికొకటి మోదుకుంటున్నాయి.

మరోచోట బొంగరాలాడుతున్నారు పిల్లలు. కలవారి బ్రతుల్లాగా—దర్జాగా తలలెత్తుకు తిరుగుతున్నాయి బొంగరాలు.

బజారువీధిలోకి వచ్చారు బాలయోగి.

నాగరిక జీవితానికి అవశ్యకములైన వస్తువుల జాబితాలాగా—చౌకదుకాణంముందర క్యూలాగా— దరిద్రుడి నిట్టూర్పులాగా—పాలులేని చంటిపాప ఏడుపులాగా—పొడుగ్గా వుంది బజారు. అంగళ్ళలో గల్లాపెట్టెలముందర కూర్చున్న వర్తకుల అత్యాశలాగా—విశాలంగా వుంది.

రోడ్డునిండాజనం! ఒడ్డును ఒరుసుకుంటూపారే ప్రవాహంలా కదిలిపోతున్న జనం ! ఒకరినొకరు నెట్టుకుంటూ—తోసుకుంటూ—ఒరుసుకుంటూ – అడ్డుపడుతూ – పక్కకుతప్పుకుంటూ—ఆగుతూ—సాగుతూ—అయస్కాంతంవైపు ఆకర్షింపబడే ఇనుపసూదుల్లా అంగళ్ళవైపు అంగలు వేస్తున్నజనం !

నాలుగువైపులా కమ్ముకున్న జనం రద్దీలో బాలయోగి పాదం నలిగిపోయింది.

మేజామీది గ్లోబు గిరగిర తిరుగుతూ కళ్ళముందు నిలిచింది

...ఇరుకు ప్రపంచం!

రెండోపాదం మోపటానికి చోటులేని ప్రపంచం !

ఈజనమంతా ఎక్కడికి పోతున్నారు? ఎందుకు పోతున్నారు?

నీటిలో గాలంవేసి ఏటిఒడ్డున కూర్చున్న బెస్తవాళ్ళలాగా—దొంగజపంచేస్తూ నుంచున్న కొంగల్లాగా—నట్టడవిలో చిక్కుకున్న పరదేశిచుట్టూ చేతులు కూర్చుకుని నృత్యంచేసే నరమాంసభక్షకుల్లాగా—రోడ్డుకు యిరువైపులా అంగళ్ళు !

అంగళ్ళు ! అంగళ్ళు ! అంగళ్ళు ! అంగళ్ళు

హోటల్ ముందర నిలబడ్డాడు బాలయోగి.

హోటల్‌నిండా జనం —లోపలికి వెడుతూ — బయటికివస్తూ — కుర్చీల్లోకూర్చుంటూ — కుర్చీలకోసం నుంచుంటూ — తింటూ —

తాగుతూ—సర్వర్లను పురమాయిస్తూ—త్రేన్చుతూ—చేతులు కడుక్కుంటూ—బిల్లు చెల్లిస్తూ...

...కడుపులో పేగులు కుయ్యిమన్నాయి.

తోటరాముడిమీద కలవరం పెట్టుకుని పుల్లలా చిక్కిపోయిన రాకుమారి పాత ఒడ్డాణం పెట్టుకుంటే ఎలా దిగజారిపోతుందో, అలా కిందికి జారింది బాలయోగి నిక్కరు. వాడు దాన్ని పైకి లాక్కుని మెలితిప్పి ముడివేసుకుని, ముందుకు నడిచాడు.

బట్టల దుకాణాలముందు రకరకాల బట్టలు ఇంద్రధనుస్సుల్లాగా వేలాడుతున్నాయి. నాణ్యమైన చీరలకోసం ప్రాణాలిచ్చేసిన సుందరీమణుల్లాగా—అందమైనబొమ్మలు రంగురంగుల చీరల్లో బందీలై నుంచున్నాయి.

...ఇదిగో కిరాణా కొట్టు! మూటలు మూటలు! రాసులు రాసులు!

ఒకడు బస్తా బియ్యం కొంటున్నాడు. మరొకడు అరపడి పస్పునూకలు కొంటున్నాడు.

ఒకడు డబ్బా నూనె కొంటున్నాడు. మరొకడు 'పావలా నూనియ్యి బాబూ!' అని గంటసేపట్నుంచీ ఘోషిస్తున్నాడు.

ఒకడు పదిశేర్ల పప్పు కొలపమంటున్నాడు. మరొకడు పడి ఉప్పు అడుగుతున్నాడు.

సెట్టిగారు ఒకడికి కుర్చీచూపి కూచోమంటున్నాడు. మరొకణ్ణి 'కాసేపాగు' అని కసురుకుంటున్నాడు.

...ఫ్యాన్సీ షాపుముందర నిలబడ్డాడు బాలయోగి.

బొంగరం తాడు కొనుక్కుంటే బాగుణ్ను! పదిపైసలు?... దేవుణ్ణడగాలి! దేవుడి దగ్గిర వుందో, లేదో?

స్టెయిన్‌లెస్ స్టీల్ పాత్రలు—ప్లాస్టిక్ సామానులు — పౌడరు డబ్బీలు—స్నో సీసాలు—టూత్ పేస్టులు—టూత్ బ్రష్‌లు—హేరాయిల్ సీసాలు — తిలకంబుడ్డీలు — నెయిల్ పాలిష్‌లు — జడకుచ్చులు — బ్రాసరీలు — సెంటుబుడ్డీలు — సిగరెట్ ప్యాకెట్లు...

వాటికోసం ఎగబడుతున్నారు జనం. అది కావాలి, ఇదికావాలి అంటూ తలారి రాముడి సంతానంలా ముసురుకుంటున్నారు.

కొట్టుముందర తొక్కిసలాడుతూన్న గుంపులోంచి ఓ గుండ్రటి నాణెం టింగుమంటూ అరుగుమీదపడి, అక్కణ్ణుంచి రోడ్డుమీదపడి, చితికిపోయిన గోళంలా—చీల వూడిన బండిచక్రంలా దొర్లుకుంటూ వచ్చి శరణు మహాప్రభో అంటూ బాలయోగి పాదాల నడుమ కూలిపోయింది.

బాలయోగి కళ్ళు రెండూ కొత్త అర్ధరూపాయి బిళ్లలా మెరిశాయి.

అది అర్ధరూపాయి బిళ్ల! దేవుడు పంపాడు!

వాడు చుట్టూ చూశాడు. ఎవరూ గమనించలేదు.

కొట్టు ముందరున్న గుంపువైపు చూశాడు.

ఎవరూ వెతుక్కోవటంలేదు.

కాస్సేపు అలాగే నిలబడ్డాడు బాలయోగి.

ఎవడు పారేసుకున్నాడో, పాపం! ఈ అర్ధరూపాయితో వాడు ఏదో ఒక దండగ వస్తువును కొన్నా ఒకటే, ఈ అర్ధరూపాయిని పోగొట్టుకున్నా ఒకటే!

బాలయోగి వంగి ఆ నాణెం చేతి కందుకున్నాడు.

వాడి గుండెలు గుబగుబమన్నాయి. వెనక్కి తిరిగి గబగబా అంగలువేస్తూ యింటిదారి పట్టాడు.

ఈ డబ్బును ఏం చెయ్యాలి?

చిల్లర మార్చి యాభైమంది బిచ్చగాళ్ళకు యాభైపైసలు దానం చేద్దామా?

వాళ్ళకేం, మహారాజులు! ఒక్కొక్కపైసా చొప్పున అడుక్కుంటూ, పొద్దుపోయేసరికి రెండు రూపాయలన్నా సంపాదిస్తారు. తను అడుక్కోలేడుకదా? తన కెవరిస్తారు యాభైపైసలు? తాను వాళ్ళకు దానంచేస్తే ఎంత, చెయ్యకపోతే ఎంత?

ఊళ్ళో మంచి సినిమా ఆడుతోంది. కలర్ పిక్చరు! ఎక్కడెక్కడో ఆడి, ఇప్పుడీ వూరొచ్చింది. అందులో వాణిశ్రీ వుంది. నాగేశ్వరరావున్నాడు. నాగభూషణం వున్నాడు. అల్లు రామలింగయ్య వున్నాడు. రమాప్రభ వుంది. రాజబాబున్నాడు. భలేభలేపాటలున్నాయి.

సినిమాకు వెడితే?

ఔను. సినిమాకే వెళ్ళాలి! చూచిన వాళ్ళంతా మళ్ళీ మళ్ళీ చూస్తున్నారు. తాను ఒక్కసారైనా చూడకపోతే ఎలా? చూడాల్సిందే!

బాలయోగి నడకవేగం హెచ్చించాడు.

వాడి ఆలోచన బొంగరం తాడుమీదికి వెళ్ళింది.

బొంగరం తాడు కొనుక్కుంటే, సినిమాకు డబ్బు చాలదు. వద్దు! సినిమాకే వెళ్ళాలి.

గంటమోగిస్తూ మిఠాయిబండి ఎదురుపడింది. లడ్డూలు! మైసూరు పాకులు! హల్వా! బాదుషా! కారాలు! పకోడీలు!... నోట్లో నీళ్ళూరింది.

'పకోడీ పొట్లం ఒకటివ్వు' అని నోటిదాకా వచ్చినమాట, నోట్లో వూరిన నీళ్ళల్లో కరిగిపోయింది.

పకోడీలు కొనుక్కుంటే, పినిమాకు డబ్బుచాలదు. వద్దు! సినిమాకే వెళ్ళాలి.

నాన్నకొచ్చే జీతంతో అన్నీ రావుకదా? అలాగే ఈ అర్ధ రూపాయితో అవ్వా బువ్వా అన్నీరావు. ఏదో ఒక్కటి మాత్రమే!

'టైమెంత సార్?'

'ఆరూ, పది!'

'ఓ యబ్బో! సినిమా మొదలవటానికి యింకా బోలెడంత టైముంది. పరవాలేదు.

'బూచాడమ్మా బూచాడు—బుల్లి పెట్టెలో వున్నాడు'

* * *

బాలయోగి యింటిని సమీపించేసరికి సంజ చీకట్లు ముసురుకుంటున్నాయి—కన్నెపిల్లల గుండె తలుపులు తట్టే చిలిపి కోరికల్లా తెరలుతెరలుగా.

కిటికీ దగ్గర స్టూలువేసుకుని వీధిలోకి చూస్తూ కూర్చుని వుంది ఆశాప్రియ.

సంజచీకట్లు అంటే ఆమెకు చెప్పలేనంత యిష్టం. నిద్ర లేచినప్పటినుంచీ సంజవేళకోసం ఎదురుతెన్నులు కాస్తూ వుంటుందామె.

ఆమెకు పద్దెనిమిదేళ్ళ పడుచుదనం వుంది. ఆ పడుచుదనాన్ని ముస్తాబు చెయ్యాలన్న కోరిక కొండంత వుంది. అయితే ముస్తాబు చేసుకోటానికి ఏమీలేదు. ఆమెకు ముక్కుబోసి. మెడబోసి. చెవులు బోసి. చేతులు బోసి. బట్టలుమాత్రం రెండే రెండు జతలున్నాయి. అవి కూడా చిరిగిపోయి, మాపికలు కుట్టినవి. తలకు చమురు ఒకప్పుడు వుంటుంది, ఒకప్పుడు వుండదు ఫేస్ పౌడరు కూడా అంతే!

అయినా, సంజవేళ ఆ కిటికీ దగ్గర అలా కూర్చునేముందు 'ముస్తాబు' చేసుకోవటం మాత్రం మానదు ఆశాప్రియ. ముఖం రుద్దుకుంటుంది. తల దువ్వుకుని, రంగువెలిసిన రిబ్బను పెట్టి జడ వేసుకుంటుంది. నీళ్లతో పిండి అరబెట్టుకున్న వోణీ పైనవేసుకుంటుంది. నుదుట బొట్టు పెట్టుకుంటుంది. చెరిగిపోని బొట్టులాగా—చెదిరిపోని ముంగురుల్లాగా—కిటికీ దగ్గర కదలకుండా కూర్చుంటుంది.

అలా కూర్చున్నప్పుడు—చెల్లి ఏడుస్తున్నా, తమ్ముళ్ళు అల్లరి చేస్తున్నా, తల్లి రుసరుసలాడుతున్నా, ఇంటికప్పులు కూలి నెత్తిన పడబోతున్నా పట్టించుకోదు. అలంకారాలకు, ఆభరణాలకు నోచుకోని శరీరంలో మణిదీపాల్లా అమరిన చేరెడు కళ్ళతో వీధిలోకి—అమ్మవారి విగ్రహంలా రెప్పలార్పకుండా చూస్తూ వుంటుంది.

వీధిలో కోరమీసాల కోడెవయసు చిన్నవాళ్ళు వెడుతుంటారు, ఆ కిటికీముందునుంచి.

కన్నార్పకుండా చూసేవాడొకడు.

కూనిరాగం తీసేవాడొకడు.

ఈలపాట పాడేవాడొకడు.

పెదవుల ధనుస్సులో నవ్వులబాణాలు సంధించేవాడొకడు.

కన్నుగీటేవాడొకడు.

గాలిలో ముద్దులు వెదజల్లేవాడొకడు...

ఆశాప్రియ మూతిముడుచుకోదు. అలా అని ముఖం చేటంత చేసుకోదు.

వాళ్ళఅల్లరిఅంటే ఆమెకు ఎంతో ఇష్టం!

అమృతం—ఆ యింటి ఇల్లాలు—అల్లరిచేసే అబ్బాయిల్ని చూస్తూ మొద్దులా కూర్చున్న కూతుర్ని, దీపంపెట్టి శపిస్తూ వుంది. 'సిగ్గూ శరం లేని ముండ! బోగందానిలా ఆ కిటికీదగ్గర అలా కుర్చోటం ఏమిటీ, ఆ చూపులేమిటీ? ఏండ్లొస్తే సరిపోయిందీ, గాడిద కొచ్చినట్లు? అక్కణ్ణుంచి లేచొస్తుందా చూడూ...'

తల్లి అలా చీవాట్లు పెడుతూంటే, ఆశాప్రియ కిటికీ

దగ్గరనుంచి లేవబోయింది. కిటికీవైపు మళ్ళీ ఓమారుచూచి, తల్లి చీవాట్లను గాలికి వొదిలేసింది. నిట్టూరుస్తూ మూగబొమ్మలా కూర్చుంది.

వాకిట్లో నిలబడ్డాడు బాలయోగి. బయటినుంచే 'అమ్మా, అమ్మా!' అని పిలిచాడు. కిడికీవైపు తొంగిచూచి 'అక్కా! నేను సినిమాకెళ్తున్నాను. అమ్మతో చెప్పు!' అనేసి యింకోమాటకోసమైనా ఆగకుండా తారాజువ్వలా పరుగందుకున్నాడు.

సినిమాకెళ్తున్నానని అమ్మతో ముందుగా చెప్పినా ప్రమాదమే! చెప్పకపోయినా ప్రమాదమే!

చెప్పకుండా వెళ్ళొస్తే, 'చెప్పకుండా ఎందుకు వెళ్ళావ్?' అని మూతిమీద పొడిచినా పొడవ్వచ్చు!

ముందుగా చెబితే, 'డబ్బెక్కడిదీ? ఇలా తే!' అని లాగేసుకున్నా లాగేసుకోవచ్చు!

అందుచేత, నొప్పింపక తానొవ్వక తప్పించుకు తిరుగువాడు ధన్యుడుసుమతీ అని పుస్తకంలోరాసినట్లు—'అమ్మా, సినిమాకెళ్తున్నా'నంటూ ఆకాశవాణిలా కేకేసి, గుమ్మంలోనే అంతర్ధానమైపోయాడు బాలయోగి.

మాంసం దొంగిలించిన కుక్కలా పరిగెత్తి, సినిమారోడ్డు అందుకున్నాడు.

అన్నిరోడ్లకంటే వెడల్పుగావుంది సినిమారోడ్డు. సినిమాకు జనం గుంపులుగుంపులుగా – రోడ్డుపట్టనంత రద్దీగా వస్తారనో ఏమో –అది అంత వెడల్పుగా ఉంది!

బాలయోగి యాంత్రికంగానే నడుస్తూ సినిమా థియేటర్ చేరుకున్నాడు. సినిమా బుకింగ్ దగ్గర టిక్కెట్లకోసం ఎగబడుతూన్న జనసందోహాన్ని చూడగానే, వాడి ఆశ నీరుగారిపోయింది.

తేనెటీగల్లా కమ్ముకున్న జనంలో కౌంటర్ ఎక్కడుందో కనిపించటంలేదు. ఒక్కచేయి మాత్రమే పట్టే ఆ కౌంటర్ కంత ఎలావుంటుందో? అందులో యిప్పుడు నాలుగైదు చేతులు యిరుక్కుపోయి వూడిరావటానికి తంటాలు పడుతుంటాయేమో!

రద్దీకి దూరంగా నిస్పృహాయంగా నిలబడ్డాడు బాలయోగి.

తోసుకుంటూ - తొక్కుకుంటూ – కుమ్ముకుంటూ– కొట్టుకుంటూ - నెట్టుకుంటూ - తిటుకుంటూ పంచెలు జార్చుకుంటూ— చొక్కాలు చింపుకుంటూ – జుత్తు పీక్కుంటూ - చొంగలు కార్చుకుంటూ—చెప్పులు తెంపుకుంటూ—చెమటలు కార్చుకుంటూ—భుజాలమీద నడిచిపోతూ—పిట్టగోడమీది కెగబాకుతూ ప్రాణాలను పణంగా పెట్టి, టిక్కెట్లకోసం విరగబడిపోతున్న జనం!

బలం వుంటేనే బతుకు!

బలం లేనివాడు పుడమితల్లికి కడుపుచేటు!

నాలుగు థియేటరు నింపటానికి సరిపోయేటంత జనం –ఒకే థియేటరు దగ్గర మోహరించి విజయమో. వీరస్వర్గమో తేల్చుకోటానికి తలపడుతున్నారు.

మనిషిలో ఆశ రెచ్చిపోతే, వివేకం చచ్చిపోతుంది. టిక్కెట్టుకోసం ప్రయత్నం చెయ్యాలనుకున్నాడు బాలయోగి. అర్ధరూపాయి నాణెం చేత్తో పట్టుకుని, వెళ్ళి – గుంపువెనక నిలబడ్డాడు.

గుంపులోకి చొచ్చుకుపోవడం సాధ్యంకాలేదు కొండకొమ్మును తాకి పక్కదారి పట్టే పిల్లగాలిలా గుంపుచుట్టూ గింగురు తిరిగాడు. కొండను ఢీకొనే పొట్టేలులాగా మళ్ళీ ముందుకు కదిలాడు. ఎగురుతూ వెళ్ళి, అడ్డొచ్చిన రాతి గుండును అంటుకుని ఆగిపోయే జిల్లేడు గింజలా—కాళ్ళు నేలకు తన్ని గుంపును అంటిపెట్టుకున్నాడు. గుంపు ఒక్కుమ్మడిగా ముందుకు కదిలింది. బాలయోగి ముందుకు తూలాడు. ఒళ్ళు విరుచుకున్న రాక్షసిలా గుంపు మళ్ళీ వెనక్కి వేగంగా కదిలింది. బాలయోగి కాళ్ళు నలిగిపోయాయి. వెనక్కి కదిలిన గుంపు వాణ్ణి వెనక్కి—వెనక్కి వెనక్కి నెట్టివేసింది.

చావుతప్పి కన్ను లొట్టపోయి, దూరంగా వెళ్ళి నిలబడ్డాడు వాడు. చంద్రుడులేని ఆకాశంలా వెలవెలబోతూ వుంది వాని చేయి. ఆ చేతిలో అర్ధరూపాయి నాణెం లేదు. గుంపులో జారిపోయింది.

ఆ అర్ధరూపాయిని మళ్ళీ చేజిక్కించుకోవడం ఎలా? వెళ్ళి వెతికితే? గుంపు వెతుక్కోనిస్తుందా? 'మేం తొక్కులాడుతూ వుంటాం, నువ్వు వెతుకులాడుతూ వుండు' అంటారు వాళ్ళు. ఎవరి పని వాళ్ళు చేసుకోవటానికి అభ్యంతరం ఏముంది?

అయితే, ఆ గుంపులో దూరి, వాళ్ళ పాదాలకింద ఎక్కడో కూరుకుపోయిన ఆ అర్ధరూపాయిని వెతికి తేవటం హనుమంతుడికైనా చేతకానిపని.

థియేటర్లో పై కప్పులు తగిలేవరకు జనాన్ని కుక్కి,

బుకింగ్ మూసేశారు. గేట్లు మూసేశారు. సినిమాలో కూర్చున్నంతమంది గేటు బయటే మిగిలిపోయారు. యుద్ధంలో చిత్తుగా ఓడిపోయిన వాళ్ళలాగా తలలు వాలేసుకుని, ఆశల ఊపిరిపోయి పీనుగులై పోయిన గుండెల్ని మోసుకుంటూ ఆ పరిసరాలను విడిచి వెళ్ళిపోయారు. వెళ్ళిపోతున్న వాళ్ళను చూచి నవ్వుతూ నుంచున్నారు, వాల్‌పోస్టర్లలో వాణిశ్రీ, నాగేశ్వరరావులు.

బాలయోగి కౌంటర్‌ముందర అటు పదిగజాలు, ఇటు పది గజాలమేర దుమ్ములో కెలికాడు. అంగుళంమేర కూడా విడిచిపెట్టకుండా ఓపిగ్గా అరగంటసేపు వెతికినా, అర్ధరూపాయి కనిపించలేదు. ఏమైపోయింది? ఉంటుంది! ఇక్కడే! ఈ దుమ్మంతా బంపి కెత్తించి ఇంటికి తీసుకుపోయి జల్లెడ పట్టిస్తే, అప్పుడు దొరుకుతుందేమో!

వాడు వెతకడం విరమించుకుని, చేతులు దులుపుకున్నాడు.

సినిమాకి టిక్కెట్టు దొరికివుంటే బాగుండేది.

అసలు సినిమాకే రాకుండా వుంటే బాగుండేది. ఆ అర్ధ రూపాయికి బొంగరంతాడు, పకోడీ పొట్లం కొనుక్కుని వుంటే బాగుండేది.

ఆ అర్ధరూపాయి దొరక్కుండా వుంటే ఎంత బాగుండేది. అది దొరికిన డబ్బేగా ? ఎలా దొరికిందో అలాగే పోయింది. ఇదే బాగుంది.

వాడు సినిమా పోస్టర్లవైపు చూస్తూ, సినిమాలోంచి సన్నగా వినిపిస్తున్న మాటలూ పాటలూ వింటూ మరో అరగంట అక్కడే గడిపాడు.

ఇప్పుడు తెరమీద ఏం జరుగుతూవుంటుంది ?... పాట వినబడుతూవుంది. వాణిశ్రీ మగాడిలా చంకలెగరేసి ఆడుతూ వుంటుంది. నాగేశ్వరరావు ఆడపిల్లలా నడుం తిప్పుతూ ఆడుతుంటాడు. వాళ్ళ ఆటలూ, వాళ్ళ పాటలూ చూడాల్సిందే! సినిమాతెరమీద వాళ్ళిద్దరూ తిరిగేప్రపంచం ఎంత విశాలమైనది! సినిమా కౌంటర్ దగ్గర వుండిన రద్దీ, తొక్కిసలాట అక్కడలేవు. విశాలమైన మైదానాలు! సుందరమైన నందనవనాలు! ఒకరి కొకరు దొరక్కుండా యింట్లోనే పరుగులు తీయటానికి చాలినంత పెద్ద పెద్ద మేడలు! ఆ మేడల్లో—ఆ ఉద్యానవనాలో—ఆ మైదానాల్లో వాణిశ్రీ, నాగేశ్వరరావూ తప్ప మరెవ్వరూ కనిపించరు. ఈ రద్దీ, ఈ ఇరకాటం, ఈ గిలగిల, ఈ విలవిల-అక్కడ మచ్చుకైనా లేవు. అది మరో ప్రపంచం. మన ప్రపంచానికంటే లక్షరెట్లు పెద్ద ప్రపంచం. అందులో కనిపించే ఆ యిద్దరూ ఆకలిదప్పులను గురించి ఎప్పుడూ పట్టించుకోరు. ఎప్పుడూ ఆటలే! ఎప్పుడూ పాటలే! వాళ్ళకు నవ్వులేగానీ, ఏడ్పులు లేవు. అథవా ఎప్పుడయినా ఏడిస్తే, ఆ ఏడుపు కూటికోసంకాదు. గుడ్డకోసంకాదు. బ్రతకటానికి చోటులేదనికాదు. ఎడబాటు సహించలేక!... వాళ్ళకు ఓ బుల్లిపాపాయి వుంటాడు. వాడికేంతక్కువ? అదృష్టమంటే వాడిదేకదా ?

ఆ మరో ప్రపంచంతో జీవితాన్ని ఊహించుకోవడమంటే బాలయోగికి ఎంతో సరదా. తాను ఆ వాణిశ్రీ కడుపులో పుడితే ఎంత బాగుణ్ను! వాణిశ్రీ ఒడిలో మురిపెంగా కూర్చుని, నాగేశ్వరరావు ముక్కుపట్టుకుని లాగొచ్చు!... ప్చ్! బ్రతుకు సినిమా కాదుగదా !

వాల్‌పోస్టర్‌లోని వాణిశ్రీ. నాగేశ్వరరావూ వాడివైపు జాలిగా చూశారు. బాలయోగి మురిసిపోయాడు.

సైరన్ 'గుయ్యి' మంటూ కూత పెట్టింది.

గంట ఎనిమిదయిందన్న మాట.

ఆకలి పంజా విప్పుకుంటోంది.

చలి గోళ్ళకు పదును పెట్టుకుంటోంది,

బాలయోగి ఇంటిముఖం పట్టాడు.

బస్‌స్టాండ్‌లోంచి తలకుమించిన బరువును మోసుకుంటూ చివరి బస్సులు కదిలి వెళ్ళిపోతున్నాయి. బస్సులనిండా జనం! వెళ్ళిపోతున్న బస్సులవైపు చూచి నిట్టూరుస్తూ — బస్‌స్టాండ్ నిండా జనం!

° ° °

తలుపు మూసి వుంది.

బాలయోగి వాకిట్లో నిలబడి మెల్లగా తలుపు తట్టాడు.

'కంచాలెందుకురా అలా కొడతారు ? ఈ చట్టి తీసి నెత్తి మీద.,.' అమృతం గొంతు హఠాత్తుగా ఆగిపోయింది, కట్ అయి పోయిన సినిమాలాగా ! నిశ్శబ్దం ఆ యింటి గొంతుకనే నొక్కేసింది.

'టక్—టక్—టక్—టక్...'

తలుపు తెరుచుకోలేదు.

బాలయోగి ముందుకు వంగి తలుపు సందులోంచి లోపలికి

చూశాడు. వాకిలికి నేరుగా వున్న వంటగదిలో ఖాళీ కంచాల ముందు కూర్చుని వున్నారు రోజారమణీ, రాజా. అమృతం తలుపువైపు చూస్తూ, చేతిలో చట్టితో నిలబడింది.

'టక్–టక్–టక్–టక్...'

'ఎవరూ ?' అంది అమృతం.

'టక్–టక్ - టక్–టక్...'

ఆమె చట్టి కిందపెట్టి తిన్నగా నడిచి వచ్చింది. తలుపు తీసి పక్కకు ఒదిగి నుంచుంది.

బాలయోగి లోపలికి దూరాడు.

'ఓరి కొరివి దెయ్యం ! నువ్వా !... అప్పుల వాళ్ళేమోనని హడలి చచ్చాను. మూగెద్దులాగా అలా తలుపు కొట్టకపోతేనేం ? నోరు లేదూ నీకు ?' అంటూ వాడి తలమీద లాగి మొట్టికాయ వేసి మళ్ళీ తలుపు మూసింది అమృతం.

ఆ యింటికి సాయంకాలం నుంచీ తీర్థ ప్రజలాగా వచ్చివెళ్తున్నారు అప్పులవాళ్ళు.

పెద్ద అప్పులవాళ్ళు బెదిరించి వెళ్ళారు.

చిన్న అప్పులవాళ్ళు చీవాట్లుపెట్టి వెళ్ళారు.

ఇల్లు ఖాళీ చెయ్యండని యిప్పుడే చెప్పి వెళ్ళాడు, ఇంటద్దెవాడు.

అన్నీ విని చచ్చిన పీనుగులా వూరుకుంది అమృతం.

ఆమెకంటే చచ్చినపీనుగే మేలు !

పీనుగు పువ్వులు కురిశాయని పొంగిపోదు, ముళ్ళు గుచ్చుకున్నాయని కృంగిపోదు.

పూలవాన లేకపోతే పీడపోయింది, ముళ్ళు గుచ్చుకుంటే తుళ్ళిపడకుండా వుండదే ఈ వెధవ ప్రాణం !

'ఏం, సినిమాకు పోతానన్నావే–పోలేదా ?' అని అడిగిందామె కొడుకును.

'లేదు.' అన్నాడు బాలయోగి.

'డబ్బెవరిచ్చారు ?'

'బజార్లో దొరకింది అర్ధరూపాయి.'

'ఏదీ, యిలా యివ్వు !' అంటూ చేయి జాచిందామె.

'ధారపోయింది !'

చాచిన చేత్తోనే మళ్ళీ ఓ మొట్టికాయ వేసింది అమృతం. కాళ్ళు కడుక్కుని రా, కడుపు చించుకుందువుగానీ!' అంది.

కాళ్ళు కడుక్కునివచ్చి కంచంముందు కూర్చున్నాడు బాలయోగి.

చింకి చాపను వొదిలితే జీవించలేనన్నట్టు పడుకుని వుంది ఆశాప్రియ.

'నువ్వూ లేచి రావే! ఒక కడి నోట్లో వేసుకొందువు..:' అని కేకేసింది అమృతం.

'నా కొద్దు. ఆకల్లేదు' అంది ఆశాప్రియ.

ముందరున్న సంగటి చట్టిలోకి తొంగిచూశాడు బాలయోగి. అందులో ఒకటిన్నర ముద్ద సంగటి వుంది ! ఒక ముద భూగోళం ! అర ముద్ద చంద్రగోళం ! తాకి చూచాడు. చల్లగా వుంది.

'మధ్యాన్నం చేసిందా'? అని అడిగాడు.

'ఏం ? గొంతు పట్టుకుంటుందా ? చెయ్యితియ్'! అంటూ కసిరింది అమృతం.

ఆమె భూగోళాన్ని చేతికి తీసుకుంది. దాన్ని మూడు ముక్కలు చేసి ముగ్గురి కంచాల్లో పంచింది. చింతపండు పచ్చడి వేసింది. అపురాపురుమని తిన్నాడు బాలయోగి. ఆకలి తీరలేదు.

భూగోళం ముగ్గురికి చాల్లేదు !

ఒకడికి సరిపోతుంది. ముగురికి చాలదు.

కోటి మందికి సరిపోతుంది. మూడు కోట్ల మందికి చాలదు.

నూరు కోట్ల మందికి సరిపోతుంది. మున్నూరు కోట్ల మందికి చాలదు.

చాలదంటే అమ్మ తిడుతుంది. తిట్టినా ఇంకొంచెం పెడుతుంది. అయితే మిగిలివున్నది చంద్రగోళమే కదా ? అమ్మ, నాన్న, అక్కయ్య అందరూ దాన్నే పంచుకోవాలి గదా ?

బాలయోగి చెయ్యి కడుక్కున్నాడు.

చంద్రగోళాన్ని తీసి మూకుట్లో దాచిపెట్టింది అమృతం, సంగటి చట్టిలో నీళ్ళుపోసి గోకి, ఉప్పువేసి కలిపింది. లోటాలోకి వొంచి, 'దీన్ని అక్క కివ్వురా బాలిగా !' అంది.

'నాకొద్దురా ! తీసుకుపో !' అంది ఆశాప్రియ.

అమృతం ఆ రెండులోటాలనీళ్ళూ గటగటా రాగ్తే

కుండలూ కంచాలూ కడిగిపెట్టింది.

పిల్లలంతా పడుకున్నారు.

చింకిచాపలు పరుచుకుని, చింకిపేలికలు కుక్కికుట్టిన తలగడలు వేసుకుని, చింకి దుప్పట్లు కప్పుకుని పడుకొంటారు ఆ ఇంట్లో, అందరూ ! దుప్పట్లు అందరికీ చాలినన్ని లేవు గనుక పాతకోకలు కూడా కప్పుకొంటారు.

పడుకుంటే ఆ యిల్లు అందరికీ యిరకాటం !

చక్రపాణి ఈ మధ్య యింట్లో పడుకోవటంలేదు. వాడసలు యింట్లో బొత్తిగా వుండడమేలేదు. ఎప్పుడో వస్తాడు. వచ్చినవాడు వచ్చినట్లే, ఎక్కడికో వెళ్ళిపోతాడు.

తొమ్మిదో తరగతి పూర్తి కాకుండానే, చదువుకు సున్న పెట్టారు చక్రపాణి. ఆకలితీరని కడుపుతో, అసహ్యమైన బట్టలతో నైరాశ్యం నిండిన కళ్ళతో, న్యూనత నిండిన మనస్సుతో వాడు బడికి వెళ్ళలేకపోయాడు. తప్పుదార్లు తొక్కాడు. పేకాటగాళ్ళకు, తాగుబోతులకూ నమ్మినబంటయ్యాడు.

అన్నయ్యకు అలా ఆంబోతులా ఊరుమీద తిరిగే అలవాటు లేనప్పుడు— ఈ యిల్లు యింతకంటే ఇరకాటంగానే వుండేది.

బాలయోగి, రోజారమణి, రాజా—వరసగా ఒకే చాపమీద పడుకుంటారు. ముగ్గురూ ఒకేదుప్పటి కప్పుకుంటారు.

రాజా అప్పుడే నిద్రపోయాడు.

రోజారమణి కళ్ళ మీద యిప్పుడిప్పుడే నిద్ర ముసురుకుంటోంది.

బాలయోగి కళ్ళు—తొక్క వొలిచిన అరటిపండులా విచ్చుకునే వున్నాయి.

గోడమీద మేకుకు తగిలించిన కోడిగుడ్డు దీపం అర్రాకలితో నీరసంగా వెలుగుతోంది.

ఆ ఇంట్లో కరెంటులైట్లు లేవు. కరెంటు లైట్లకంటే మరెంతో అవసరమైనవీ, వాళ్ళకు అందుబాటులో లేనివీ — లెక్కపెట్టలేనన్ని ! కనుక వాళ్ళకు కరెంటు దీపమైనా ఒకటే, కిరసనాయిలు ధూపమైనా ఒకటే !

నాన్న యింకా రాలేదు. జీతాలరోజున అర్ధరాత్రి దాటితేగానీ యింటికిరాడు నాన్న, అప్పులకు భయపడి !

అమృతం గోడవైపు తిరిగి నుంచుని కిందికీ పైకీ చూస్తూ ఏమిటో గొణుక్కుంటోంది.

గోడలనిండా పెన్సిల్‌గీతలు—దుమ్మునేలమీద బాతులగుంపు నడిచిపోయిన గుర్తుల్లాగా !

ఆమెకో పాత పెన్సిల్‌ముక్క వుంది. దాన్ని ఎవరూ తాకరు. అది వంటింటిగూట్లో భద్రంగా వుంటుంది. ఆమె తన సంసార భారాన్నంతా ఎప్పటికప్పుడు ఆ ఇంటిగోడలమీది కెక్కిస్తూ వుంటుంది ఆ పెన్సిల్‌ముక్కతో. జీతాలు వచ్చినరోజున అలా ఆ గోడలదగ్గర నిలబడి ఆ బరువులన్నిటినీ తూచి మూటలుగట్టి పెడుతుంది - పాలమనిషికింత, కూరలబ్బికింత, చాకలికింత, పిడకలదానికింత, పొరుగువాళ్ళకింత- అంటూ.

బాలయోగి లేచి అమెవెనక నిలబడ్డాడు.

ఆమె అన్నిలెక్కలూ సరిచూసుకుని, మళ్ళీ అందరి బాకీలూ వరసగా వేసి మొత్తం కూడుకుంటోంది. కూడిక పూర్తిచేసి గుండెమీద చేయివేసుకుని 'అమ్మో ! ఇంతయిందా !' అంది బెంగగా.

ఆమె బెంగలో యింకొంచెం బరువు వేశాడు బాలయోగి. 'నీ కూడిక తప్పే, అమ్మా ! ఇంకా ఇరవై రూపాయలు ఎక్కువ రావాలి ! పదులస్థానంలో రెండు వేసుకోవటం మరిచిపోయావు.'

ఆమె మళ్ళీ కూడింది. మరోసారి కూడింది. 'ఔను...' అంది. అయితే ఆ సంఖ్యను దిద్దకుండా అలాగే నిలబడిపోయింది. ఆమెచెయ్యి చచ్చిపోయింది.

మరో నిమిషం అలాగే పిచ్చిదానిలా గోడలవైపు చూచి, గొణుక్కుంటూ వెళ్ళి రాజాపక్కన మేనువాల్చింది. 'పడుకుని నిద్రపోరాద్రటా ?' అంది చిరచిర లాడుతూ.

బాలయోగి పడుకుని ముసుగుతన్నాడు. పడుకున్న వెంటనే రాదు నిద్రవాడికి. పడుకున్న తరవాత చాలసేపు ఆలోచనల్లో కొట్టుకుపోతాడు. ఆ ఆలోచనల్లోనే నిద్రపోతాడు.

పక్కన నిద్రపోతున్న రోజారమణి కిలకిలా నవ్వింది — శ్రుతిపెట్టిన వీణమీద ఎలుకదూకి తంత్రులు మోగినట్లు !

బాలయోగి ముసుగు తొలగించాడు. పక్కకు పొర్లి చెల్లెలి ముఖంలోకి వంగి చూశాడు. మంచులో-ముడుచుకున్న మొగ్గలా నిద్రపోతోంది రోజా.

మెల్లగా పిలిచాడు, 'రోజా !'

'ఊ ! '

'ఎందుకే నవ్వుతున్నావు ?'

'కొత్తగౌను...' నీటిలోంచి చెంగున పైకి గెంతి మళ్ళీ లోపలికి జారిపోయే బంగారుచేపలా—ఆమె పెదాలమీద లాస్యం చేసింది

ఆ ఒక్కసూకే !

'ఎవరిచ్చారు కొత్తగౌను?' అని అడిగాడు మళ్ళీ.

రోజాకు ఆ మాట వినిపించినట్లులేదు. హాయిగా నిద్ర పోతోంది.

ఇంకా ఏమైనా చెబుతుందేమోనని కాస్సేపు చూసి. వెనక్కి వాలాడు బాలయోగి.

వెర్రినాగమ్మ ! కొత్తగౌను తొడుక్కుంటోంది, కలల్లో !

కలలు !

కంటినిండా కలలు !

బ్రతుకు నిండా కలలు !

కళ్ళు మూతలు పడగానే కొలలుగా ముసురుకునే కమ్మని కలలు !

కళ్ళు తెరవగానే కోసెడుదూరం పారిపోయి కోతిలా వెక్కిరించే కల్లబొల్లి కలలు !

బాలయోగి ఆలోచనలు బజారులోకి పరుగు తీశాయి. ఈ యింట్లో లేనివన్నీ అక్కడే వున్నాయి–మూటలు మూటలుగా, రాసులు రాసులుగా, బారులు బారులుగా, దొంతర్లు దొంతర్లుగా, తాన్లు తాన్లుగా, బేళ్ళు బేళ్ళుగా !

అక్కడికీ యిక్కడికీ ఎంత తేడా !

ఆ బజారునిండా వెలలే !

ఈ యింటినిండా కలలే ! ఈ యింటిలోని కుండలనిండా, డబ్బాలనిండా, పాత్రటంకులనిండా, ఓటి సీసాలనిండా, చిల్లి బేబుల నిండా—కిటకిటలాడుతున్న కలలే !

దొంతులన్నీ ఖాళీ ! డబ్బాలన్నీ ఖాళీ !

ఈ యింట్లో చారెడు బియ్యం వుండదు.

సోలెడు పప్పు వుండదు.

పెరట్లోవున్న ఓటి సబ్బుపెట్టెలో సబ్బుబిళ్ళ వుండదు.

అందరి బట్టలకూ చిరుగులే!

దండెంమీద వేలాడుతూన్న మోపెడుబట్టలూ పనికరానివే !

పడుకోటానికి మంచిచాపలేదు.

కప్పుకోటానికి మంచిదుప్పటి లేదు.

నీళ్ళు పోసుకుంటే తుడుచుకోవటానికి తువ్వాలులేదు.

ఈ ఇంట్లో మట్టికడవలే ఇత్తడి బిందెలు !

చిల్లులుపడిన సత్తుగిన్నెలే సీలు పాత్రలు !

అమ్మ చెవులకు అరిగిపోయిన రోల్డుగోల్డు కమ్మలు !

ఆశా చెవులకు అదికూడా లేదు !

కంటినిండా కలలు !

గుండెనిండా గుబులు !

బాలయోగి కళ్ళు మూతలు పడ్డాయి.

వాడి ఆలోచనలు. ఆవరించాయి.

గిరగిర గిరగిర ...

ప్రపంచం తిరుగుతూంది !

...ఇదే ఆసియాఖండము. ఇదిగో భారతదేశము. అందులో బాలయోగి వాళ్ళయిల్లు యిదే ! దీనికే భారత ఎడారి అని పేరు. ఇచ్చట వర్షపాతము తక్కువ. పంటలు పండవు. ఇచ్చటి ప్రజలు కష్టజీవులు...ప్రభుత్వము ఈ ఎడారిని నందనవనముగా మార్చుటకు... ప్రభుత్వము... నందనవనము... ఎడారి.

బాలయోగి నిద్రపోయాడు.

* * *

వేకువజామున మెలకువ వచ్చింది బాలయోగికి.

రాజా లేచి కూర్చుని గుక్కపట్టి ఏడుస్తున్నాడు.

ఎవరూ పట్టించుకోవటంలేదు.

అందరూ నిద్రపోతున్నారు, మండుతూన్న కాష్టంమీద పడుకున్న పీనుగుల్లా.

ఆ యింట్లో అందరూ వేకువజామున ఒళ్ళుమరిచి నిద్ర పోతారు. ఆ సమయంలో పిడుగులుదొర్లినా పైకి లేవరు.

రాజా దగ్గరికి లేచివెళ్ళాడు బాలయోగి.

దుప్పటి తడిపేసుకుని, చలికి ఏడుస్తున్నాడు రాజా.

దుప్పటి చివరలు రెండూ తారుమారు చేసి తిరగేశాడు బాలయోగి. తమ్ముణ్ని పడుకోబెట్టి దుప్పటిసర్ది, వాణ్ణి చిచ్చికొట్టాడు.

కాస్సేపటికి నిద్రపోయాడు రాజా.

బాలయోగి లేచి వెళ్ళి తన స్థానంలో పడుకున్నాడు.

కడుపులో ఆకలి !

నరాల్లో చలి!

తనవైపు తిరగేసుకున్న తడి దుప్పటి కప్పుకోడానికి పనికి రావడం లేదు.

తడి తగలకుండా దూరంగా ఒత్తిగిలాడు.

ఎముకల్ని కొరికేస్తూంది చలి.

కడుపులో కాళ్ళు ముడుచుకుని, చేతుల్లో ముఖం దాచుకున్నాడు.

లాభం లేదు.

చలి కొరికేస్తోంది. పాముకోరల్లా!

చలి కోసేస్తోంది. రంపంపళ్ళలా!

అబ్బబ్బ! ఈ ప్రపంచంలో బ్రతకడం ఎలా! చోటుచాలదు! గాలి చాలదు! ఉంటానికి యిల్లు చాలదు! తింటానికి తిండిచాలదు! కట్టుకోటానికి గుడ్డ చాలదు! కప్పుకోటానికి దుప్పటి చాలదు!

చాలీ చాలని ప్రపంచం! మట్టి మూకుడులో సంగటి ముద్ద లాంటి ప్రపంచం! తాడు చాలని బొంగరంలా-తల్లకిందులుగా తిరుగుతోంది!

గిరగిర గిరగిర గిరగిర గిరగిర

నేలా నీళ్ళూ-గాలీ ధూళీ-మబ్బూ వానా-కొండా కోనా-వాగూ వంకా-చెట్టూ చేమా- చెరువూ దొరువూ-గొడ్డూ గోదా గడ్డీ గాదం-గిరగిర గిరగిర గిరగిర గిరగిర....

కడుపులో ఆకలి!

నరాల్లో చలి!

తనవైపు తిరగేసుకున్న తడిదుప్పటి కప్పుకోటానికి పనికి రావటంలేదు.

తడి తగలకుండా దూరంగా ఒత్తిగిలాడు.

ఎముకల్ని కొరికేస్తూంది చలి.

కడుపులో కాళ్ళు ముడుచుకుని, చేతుల్లో ముఖం దాచుకున్నాడు.

లాభంలేదు.

చలి కొరికేస్తోంది, పాముకోరల్లా!

చలి కోసేస్తోంది, రంపంపళ్ళలా!

అబ్బబ్బ! ఈ ప్రపంచంలో బ్రతకటం ఎలా? చోటు చాలదు! గాలి చాలదు! ఉంటానికి యిల్లు చాలదు! తింటానికి తిండి చాలదు! కట్టుకోటానికి గుడ్డ చాలదు! కప్పుకోటానికి దుప్పటి చాలదు!

చాలీచాలని ప్రపంచం! మట్టి మూకుడులో సంగటి ముద్ద లాంటి ప్రపంచం! తడిసిపోయిన దుప్పటిలాంటి ప్రపంచం! తాడు చాలని బొంగరంలా – తల్లకిందులుగా తిరుగుతోంది!

గిరగిర గిరగిర గిరగిర గిరగిర

నేలా నీళ్ళూ – గాలీ ధూళీ – మబ్బూ వానా – కొండా కోనా – వాగూ వంకా – చెట్టూ చేమా – చెరువూ దొరువూ – గొడ్డూ గోదా – గడ్డీ గాదం గిరగిర గిరగిర గిరగిర గిరగిర...

ఊరూ నాడూ – పల్లే పట్నం – మిట్టా పల్లం – మేడా గోడా – గిరగిర – గిరగిర – గిరగిర – గిరగిర...

ముసలీ ముతకా – పిల్లా పీచూ – గోచీ గిన్నే–కొంపా గంపా– గిరగిర గిరగిర గిరగిర గిరగిర...

...బాలయోగి కళ్ళు గిరగిరా తిరిగాయి. కళ్ళు గట్టిగా మూసుకున్నాడు. మూతలు పడిన కళ్ళలో ప్రపంచం గిర్రున తిరుగుతోంది.

ప్రపంచం నిండా జనం! ఒడ్డును ఒడ్డును ఒరుసుకుంటూ పారే ప్రవాహంలా కదిలిపోతున్న జనం! ఒకరినొకరు నెట్టుకుంటూ– తోసుకుంటూ – ఒరుసుకుంటూ – అడు పడుతూ – పక్కకు తప్పుకుంటూ – ఆగుతూ – సాగుతూ – అయస్కాంతంవైపు ఆకరి ంపబడే ఇనుపసూదుల్లా అంగళ్ళవైపు అంగలువేస్తున్న జనం!

తోసుకుంటూ – తొక్కుకుంటూ – కుమ్ముకుంటూ – కొట్టుకుంటూ – నెటు కుంటూ – తిట్టుకుంటూ – పంచెలు జార్చుకుంటూ – చొక్కాలు చింపుకుంటూ – జుత్తు పీక్కుంటూ– చొంగలు కార్చుకుంటూ – చెప్పులు తెంపుకుంటూ – చెమటలు కార్చుకుంటూ – భుజాలమీద నడిచిపోతూ – తలకాయలమీద దొర్లిపోతూ – ప్రాణాలను పణంగాపెట్టి, టిక్కెట్లకోసం, సరకులకోసం విరగబడిపోతున్న జనం!

బాలయోగి తల తిరిగిపోయింది.

గిరగిర గిరగిర గిరగిర గిరగిర...

వాడి గుండెలోంచి సన్నటి ఏడుపు రెక్కలార్చుకుంటూ గొంతులోకి ఎక్కివచ్చింది. అప్పుడే గొంతు విప్పుకున్న కాకిపిల్లలాగా!